

Νέα Διαδικασία Παρέμβασης στο Σχολείο για Χειρισμό Παιδιών με Πιθανές Μαθησιακές, Συναισθηματικές ή άλλες Δυσκολίες (Μηχανισμός Εντοπισμού και Στήριξης)

*Μαρίλια Παντζαρή, Εκπαιδευτική Ψυχολόγος Α΄
Στάλω Παπαγεωργίου Αυξεντίου, Λειτουργός ΥΣΕΑ*

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
17 Οκτωβρίου, 2015

Έγκαιρος Εντοπισμός

Ο περί Αγωγής και Εκπαίδευσης
Παιδιών με Ειδικές ανάγκες
Νόμος (Ν113(Ι)1999) προνοεί τη
δημιουργία μηχανισμού για
έγκαιρο εντοπισμό παιδιών
που πιθανόν να εμπίπτουν στον
όρο «Παιδί με ειδικές ανάγκες»

- **Ιούλιος 2014**

- Το Συμβούλιο Ειδικής Αγωγής στο οποίο προεδρεύει η Γεν. Διευθύντρια του ΥΠΠ με εκπροσώπους όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, του Υπ. Υγείας, σχετικών Επαγγελματικών Συνδέσμων και από τους οργανωμένους γονείς αποφάσισε την καθολική εφαρμογή της Νέας Διαδικασίας στα σχολεία από το Σεπτέμβριο 2014.

Στόχοι της Νέας Διαδικασίας στη Δημοτική Εκπαίδευση

- **Ο έγκαιρος εντοπισμός** των μαθητών που δεν ανταποκρίνονται στη μαθησιακή διαδικασία αλλά και ο εντοπισμός άλλων πιθανών προβλημάτων (συναισθηματικά, συμπεριφοράς, ψυχοκοινωνικά κ.α.) που μπορεί να εμφανίζουν
- **Εμπλοκή και συνεργασία σχολείου και οικογένειας** προς όφελος του παιδιού :

Δημοτική Εκπαίδευση:

- Διευθυντής/ντρια σχολείου,
- Δάσκαλος/α,
- Γονείς ή κηδεμόνες

Στόχοι της Νέας Διαδικασίας στη Δημοτική Εκπαίδευση

- **Παροχή βοήθειας στους εκπαιδευτικούς να στηρίξουν τα παιδιά που παρουσιάζουν δυσκολίες μάθησης και χρήζουν βοήθειας στο χώρο του σχολείου**
- **Προσαρμογή εκπαιδευτικών μεθόδων και πρακτικών στις ανάγκες όλων των παιδιών.**
- **Ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών της συνηθισμένης τάξης για αποτελεσματική παρέμβαση και χειρισμό δυσκολιών/ προβλημάτων.**
- **Παροχή κατάλληλης διαφοροποιημένης διδασκαλίας προτού παραπεμφθούν για επίσημη αξιολόγηση και ακολουθήσει η διαδικασία που προνοείται από τον περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες (Ν 113(Ι) 1999).**

Νέα Διαδικασία- Δημοτική Εκπαίδευση

- Οι μαθητές δέχονται μια ποιοτική διδασκαλία
- Ο εκπαιδευτικός εντοπίζει ότι κάποιος/οι μαθητής/ες δεν ανταποκρίνονται/ονται στη μαθησιακή διαδικασία παρά τις προσπάθειες του με τη χρήση διαφόρων εκπαιδευτικών μεθόδων, διαφοροποίησης κτλ

Εάν ο εκπαιδευτικός θεωρεί ότι παρά τις δικές του προσπάθειες ο μαθητής/μαθητές εξακολουθεί/ούν να μην ανταποκρίνονται στη μαθησιακή διαδικασία τότε ενημερώνει τη διεύθυνση του σχολείου αλλά παράλληλα ζητά τη βοήθεια του ΕΨ ο οποίος μπορεί να τον καθοδηγήσει

Ξεκινά η διαδικασία
(Έντυπο 1)

(Έντυπο 2)
Παραπομπή

Νέα Διαδικασία- Δημοτική Εκπαίδευση

- Κατά την πρώτη συνάντηση με τους γονείς γίνεται αναφορά στους πιθανούς παράγοντες που δυσκολεύουν τη διαδικασία εκπαίδευσης του/της μαθητή/τριας, Περιγράφονται οι δυσκολίες που αφορούν στον κοινωνικό, οικογενειακό, εκπαιδευτικό, συναισθηματικό ή ιατρικό τομέα.
- Καταγράφονται οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο/η μαθητής/τρια σε συγκεκριμένους τομείς όπως π.χ. γνωστικό, μαθησιακό, προσαρμοστικό, συμπεριφοράς και αναφέρονται άλλες δυσκολίες που τυχόν παρουσιάζει.
- Καταγράφονται οι στόχοι που θα τεθούν με τον/τη μαθητή/τρια και τους γονείς του/της σε όσους από τους πιο πάνω τομείς υπάρχουν δυσκολίες

Νέα Διαδικασία- Δημοτική Εκπαίδευση

- Καταγράφονται οι περαιτέρω ενέργειες που θα πρέπει να γίνουν στο μέλλον σε συνεργασία με τους γονείς του παιδιού, για υλοποίηση των στόχων που έχουν καταγραφεί
- Καταγράφονται τα talέντα, τα ενδιαφέροντα αλλά και οι δυνατότητες του/της μαθητή/τριας με στόχο να δοθεί βαρύτητα και προσοχή στην αξιοποίηση τους

Νέα Διαδικασία- Δημοτική Εκπαίδευση

- Η πρώτη συνάντηση ολοκληρώνεται με την καταγραφή των κύριων συμπερασμάτων στα οποία έχουν καταλήξει για τον/την μαθητή/τρια
- Πριν το τέλος της πρώτης συνάντησης ορίζεται ημερομηνία για τη δεύτερη συνάντηση, η οποία θα πραγματοποιηθεί αφού υλοποιήσει τόσο το σχολείο όσο και η οικογένεια τα συμφωνηθέντα.
- Κατά την δεύτερη συνάντηση στην οποία συμμετέχουν οι γονείς , ο εκπαιδευτικός της τάξης , η διευθύντρια και ο ΕΨ εάν του ζητήθηκε να παραστεί , γίνεται εκτίμηση αποτελεσμάτων και συμφωνούνται ανάμεσα σε άλλα οι περαιτέρω ενέργειες και πιθανή παραπομπή στον ΕΨ.

Στόχοι της Νέας Διαδικασίας στη Μέση Εκπαίδευση

- **Ο έγκαιρος εντοπισμός** των μαθητών που δεν ανταποκρίνονται στη μαθησιακή διαδικασία αλλά και ο εντοπισμός άλλων πιθανών προβλημάτων (συναισθηματικά, συμπεριφοράς, ψυχοκοινωνικά κ.α) που μπορεί να εμφανίζουν
- **Εμπλοκή και συνεργασία σχολείου (Β.Δ. Υπεύθυνος Τμήματος, Καθηγητής ΣΕΑ, Υπεύθυνος Καθηγητής Τμήματος) και οικογένειας** προς όφελος του παιδιού
- **Καθηγητής ΣΕΑ με τον Υπεύθυνο του Τμήματος** συνεργάζονται στο να εντοπίσουν και να καταγράψουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο/η μαθητής/τρια και τους στόχους που τίθενται σε συμφωνία με τους γονείς .

Στόχοι της Νέας Διαδικασίας στη Μέση Εκπαίδευση

- **Ο Καθηγητής ΣΕΑ παρέχει καθοδήγηση και συνεχή υποστήριξη στους εκπαιδευτικούς για να στηρίξουν με τη σειρά τους τα παιδιά που παρουσιάζουν μαθησιακές, συναισθηματικές ή άλλες δυσκολίες.**
- **Μετά την αποτίμηση των αποτελεσμάτων από τις παρεμβάσεις που έχουν γίνει από την οικογένεια και το σχολείο αποφασίζεται η παραπομπή ή όχι σε Εκπαιδευτικό Ψυχολόγο.**
- **Περαιτέρω εμπλοκή και ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών της τάξης για αποτελεσματική παρέμβαση και χειρισμό δυσκολιών/προβλημάτων.**

Νέα Διαδικασία στη ΜΕ

- Ο Καθηγητής ΣΕΑ (μετά από διερεύνηση της περίπτωσης του/της μαθητή/τριας) συγκαλεί πρώτη συνάντηση με τον Υπεύθυνο ΒΔ Τμήματος, τον Υπεύθυνο Καθηγητή του Τμήματος και τους γονείς
- Στη συνάντηση εκφράζονται οι ανησυχίες για το μαθητή/τρια , σε ότι αφορά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει
- Τίθενται στόχοι για το/την μαθητή/τρια με τους γονείς του/της σε σχέση με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει (σε κάποιες περιπτώσεις η παρουσία του/της μαθητή/τρια ενδείκνυται)

Νέα Διαδικασία στη ΜΕ

- Αποφασίζονται ενέργειες από όλους τους πιο πάνω εμπλεκόμενους για υλοποίηση των στόχων που έχουν τεθεί
- Τίθεται ημερομηνία για επόμενη συνάντηση σε χρόνο που συναποφασίζει η ομάδα
- Το σχετικό έντυπο 1 συμπληρώνεται από τον Καθηγητή ΣΕΑ με τον Υπεύθυνο Καθηγητή του Τμήματος

Νέα Διαδικασία στη ΜΕ

- Στη 2^η Συνάντηση γίνεται εκτίμηση των αποτελεσμάτων των ενεργειών που έχουν γίνει μέχρι στιγμής για την αντιμετώπιση των δυσκολιών του/της μαθητή/τριας
- Αποφασίζονται περαιτέρω ενέργειες οι οποίες περιλαμβάνουν πιθανή παραπομπή στην ΥΕΨ ή σε άλλες υπηρεσίες
- Το Έντυπο 1 συνυπογράφεται από τον ΒΔ, τον Υπεύθυνο του Τμήματος, τον Καθηγητή ΣΕΑ και τους γονείς του μαθητή

Νέα Διαδικασία στη ΜΕ

- Στη περίπτωση παραπομπής του παιδιού στην ΥΕΨ συμπληρώνεται το Έντυπο 2 το οποίο συνυπογράφουν ο Διευθυντής του σχολείου , Καθηγητής ΣΕΑ και οι γονείς του μαθητή
- Σε σοβαρές και επείγουσες περιπτώσεις συμπληρώνεται και αποστέλλεται το Έντυπο 2 χωρίς να συμπληρωθεί αμέσως το Έντυπο 1

Εξαιρούνται περιπτώσεις παιδιών με:

1. Εμφανείς αναπηρίες (νοητικές, σωματικές, αισθητηριακές κ.α)
2. Υποψία για κάποιο εξειδικευμένο πρόβλημα (σοβαρό γλωσσικό, ακοής, όρασης)
3. Παιδιά διαγνωσμένα από ειδικό (εξελικτικές διαταραχές φάσματος αυτισμού, ψυχικές διαταραχές, σοβαρές γλωσσικές διαταραχές κ.α)
4. Επείγοντα περιστατικά όπου θα κληθεί αμέσως ο ΕΨ.

Νέα Διαδικασία

- Σε περιπτώσεις όπου κρίνεται αναγκαία η παραπομπή του/της μαθητή/τριας στην ΥΕΨ και η παρουσία/συγκατάθεση του ενός εκ των δύο γονέων είναι αδύνατη, τότε λαμβάνοντας υπόψη το συμφέρον του παιδιού η παραπομπή προωθείται με τη συγκατάθεση και την υπογραφή του ενός γονέα
- Σχετική Εγκύκλιος ημερ. 2 Οκτωβρίου 2014

Κύριοι Πυλώνες Εφαρμογής

- Συστάθηκε **Ομάδα** Παρακολούθησης της Εφαρμογής της Νέας Διαδικασίας Παρέμβασης
- Στην Ομάδα αντιπροσωπεύονται με εκπροσώπους όλες οι Διευθύνσεις και σχετικές Υπηρεσίες.
(Δημοτική, Μέση, Τεχνική/Επαγγελματική, ΥΣΕΑ και ΥΕΨ).
- Ο κύριος στόχος της Ομάδας είναι η παρακολούθηση της εφαρμογής της όλης διαδικασίας και η εξεύρεση λύσεων στα προβλήματα που αναφύονται στην πορεία της εφαρμογής στα σχολεία.

Κύριοι Πυλώνες Εφαρμογής

- Άλλοι Στόχοι : Ενημέρωση, επιμόρφωση, επεξήγηση του τρόπου εφαρμογής της Ν.Δ , επίλυση αποριών, συζήτηση με οικείους ΕΨ του σχολείου
- Να ενημερώνεται και να εμπλέκεται στη διαδικασία η Διεύθυνση του σχολείου

Κύριοι Πυλώνες Εφαρμογής

- Η εφαρμογή της Ν.Δ. δεν είναι υποχρεωτική στις επείγουσες περιπτώσεις και στις περιπτώσεις όπου έχουν διαγνωσθεί ως «παιδιά με ειδικές ανάγκες» από άλλους ειδικούς.
- Με εγκύκλιο ημερ. 01.09.2014 υπογεγραμμένη από τους 3 Διευθυντές των Τμημάτων έχει θεσμοθετηθεί επίσημα η Νέα Διαδικασία.
- Η σωστή πολυεπίπεδη και ολόπλευρη ενημέρωση όλων των εμπλεκομένων για τη ΝΔ

«Ρόλος ΕΨ στην εφαρμογή της Νέας Διαδικασίας στη Δημοτική Εκπαίδευση»

- Οι ΕΨ μετά από συνεννόηση με τους Διευθυντές των σχολείων τους, μετέχουν σε συνεδρία προσωπικού όπου συζητούν με τους εκπαιδευτικούς θέματα που τους προβληματίζουν - προτεραιότητα δίνεται στα σχολεία ανάλογα με τον αριθμό και τη σοβαρότητα των περιστατικών
- Οι ΕΨ προσφέρουν στήριξη και καθοδήγηση στους εκπαιδευτικούς σε ομαδικό και ατομικό επίπεδο

«Ρόλος ΕΨ στην εφαρμογή της Νέας Διαδικασίας στη Δημοτική Εκπαίδευση»

- Οι οικείοι ΕΨ ενημερώνουν τους Διευθυντές, ΒΔ και εκπαιδευτικούς των σχολείων τους για τη ΝΔ και πως αυτή εφαρμόζεται :
- Σε πρώτο στάδιο ο εκπαιδευτικός προτού ακόμη καλέσει τον γονιό μπορεί αν νιώσει την ανάγκη να συζητήσει με τον ΕΨ για το συγκεκριμένο παιδί που τον προβληματίζει και σε ποιους τομείς διαπιστώνει ότι αυτό αποκλίνει ή δυσκολεύεται
- Παρέχει καθοδήγηση στη συμπλήρωση των σχετικών εντύπων (π.χ. τους διάφορους τομείς και παραγράφους των εντύπων).

«Ρόλος ΕΨ στην εφαρμογή της Νέας Διαδικασίας στη Δημοτική Εκπαίδευση»

- Συμβουλευτική προς τους εκπαιδευτικούς για διεκπεραίωση των συναντήσεων με τους γονείς. Στη δεύτερη συνάντηση μπορεί να συμμετέχει ο ΕΨ εάν το σχολείο το ζητήσει.
- Επίλυση αποριών των εκπαιδευτικών στο επίπεδο της σχολικής μονάδας για τους μαθητές που οι ίδιοι έχουν εντοπίσει ότι χρειάζονται βοήθεια

«Συνεργασία ΕΨ στα σχολεία Μ.Ε. για την εφαρμογή της Νέας Διαδικασίας»

- Ο οικείος ΕΨ σε συνεργασία με τον καθηγητή ΣΕΑ ενημερώνουν τους Διευθυντές, ΒΔ και εκπαιδευτικούς σε Παιδαγωγικές Συνεδρίες για τη ΝΔ και πως αυτή εφαρμόζεται
- Σε πρώτο στάδιο ο Καθηγητής ΣΕΑ προτού ακόμη καλέσει τον γονιό μπορεί αν νιώσει την ανάγκη να συζητήσει με τον ΕΨ για το συγκεκριμένο παιδί που τον προβληματίζει και σε ποιους τομείς διαπιστώνει ότι αυτό αποκλίνει ή δυσκολεύεται

«Συνεργασία ΕΨ με σχολείο στη Νέα Διαδικασία»

- Πέραν από τη συμβουλευτική που παρέχει ο Καθηγητής ΣΕΑ στα σχολεία, συμβουλευτική εφαρμόζεται παγκύπρια και από όλους τους ΕΨ προς τους εκπαιδευτικούς όταν αυτό ζητηθεί. Δόθηκαν σχετικές οδηγίες από την Αν.Προιστ. ΥΕΨ σε όλους τους ΕΨ.
- Ο ΕΨ με την παρουσία του στα σχολεία είναι σε θέση να προσφέρει γνώσεις και εμπειρίες για το χειρισμό των δύσκολων περιπτώσεων των μαθητών αλλά και στο σχεδιασμό των καλών πρακτικών και παρεμβάσεων

«Συνεργασία ΕΨ με σχολείο στη Νέα Διαδικασία»

- Οι ΕΨ μετά από συνεννόηση με τους Καθηγητές ΣΕΑ των σχολείων τους, μετέχουν σε Παιδαγωγικές Συναντήσεις (τα διαλείμματα) όπου συζητούν με τους εκπαιδευτικούς περιπτώσεις μαθητών/τριών που τους παραπέμπονται
- Οι ΕΨ προσφέρουν στήριξη και καθοδήγηση στους εκπαιδευτικούς σε ομαδικό και ατομικό επίπεδο όταν ζητηθεί

«Συνεργασία ΕΨ με σχολείο στη Νέα Διαδικασία»

- Στενή συνεργασία με τον Καθηγητή ΣΕΑ του σχολείου για αντιμετώπιση δύσκολων περιπτώσεων που παραπέμπονται στον ΕΨ
- Στη δεύτερη συνάντηση συστήνεται να συμμετέχει και ο ΕΨ εάν κριθεί αναγκαίο από το σχολείο

Αξιολόγηση σε σχολεία Λευκωσίας

Αξιολόγηση της εφαρμογής της Νέας Διαδικασίας σε μικρό αριθμό σχολείων (14) Δημοτικής, Μέσης Γενικής και Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης

Κύρια Συμπεράσματα

- Η Ν.Δ είναι εξαιρετικό και χρήσιμο εργαλείο για προετοιμασία των εκπαιδευτικών και των γονέων στην διαδικασία της αξιολόγησης και ταυτόχρονα την εμπλοκή τους στη μαθησιακή και συναισθηματική/κοινωνική στήριξη του παιδιού στο σχολικό πλαίσιο.
- Με τη Νέα Διαδικασία έχει αναπτυχθεί μια διαλεκτική με τις Διευθύνσεις κυρίως όσον αφορά τα Δημοτικά/Νηπιαγωγεία καθώς και μιας συμβουλευτικής καθοδήγησης.

Κύρια Συμπεράσματα

- Στις περιπτώσεις όπου εφαρμόστηκε σωστά η Νέα Διαδικασία ενεπλάκησαν και δραστηριοποιήθηκαν περισσότερο τα σχολεία από την αρχή και έως την τελική κατάληξη.
- Μια ολοκληρωμένη διαδικασία που παρέχει το χρόνο παρέμβασης σε επίπεδο σχολικής μονάδας και την ουσιαστική παρέμβαση των εκπαιδευτικών της τάξης.

Κύρια Συμπεράσματα

- Ο δάσκαλος της τάξης μαθαίνει καλύτερα τον μαθητή του και τον αντιλαμβάνεται ως μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα χωρίς να εστιάζει πάνω στα θέματα των μαθησιακών του δυσκολιών ή των προβλημάτων συμπεριφοράς του. Έτσι βοηθείται να δει θετικά σημεία του μαθητή ή κάποια σημεία στα οποία υπήρξε πρόοδος.
- Μειώνει την πιθανότητα μιας βιαστικής γνωμάτευσης που πιθανόν να σχημάτισε ο εκπαιδευτικός για ένα μαθητή, αφού με τους στόχους που θα τεθούν σε συνεργασία με τους γονείς, ίσως η εικόνα του μαθητή να αλλάξει σε μεγάλο βαθμό.

Κύρια Συμπεράσματα

- Ιδανική για απλές περιπτώσεις που μπορεί να μην χρειαστεί να γίνει παραπομπή.
- Ο δάσκαλος μέσα από τη συμβουλευτική αντλεί πληροφορίες για το παιδί που είναι βοηθητικές στο να αντιληφθεί καλύτερα τις αιτίες των δυσκολιών του παιδιού ιδιαίτερα όταν αυτές σχετίζονται με θέματα της οικογένειας.

Κύρια Συμπεράσματα

- Οι γονείς είναι θετικοί προς τη Νέα Διαδικασία
- Η συνεργασία με τους γονείς είναι πιο τακτική και στοχευμένη αλλά πιο δύσκολη στις περιπτώσεις δυσλειτουργικών οικογενειών
- Ζητούνται και απαιτούνται οι υπογραφές και των δύο γονέων υποχρεώνοντας τους έτσι να εμπλακούν και να ενημερωθούν και οι δύο για τα προβλήματα του παιδιού τους
- Όταν τα προβλήματα εντοπιστούν στο στάδιο της Μέσης Εκπαίδευσης τότε παρατηρείται ότι οι γονείς νιώθουν ανυπομονησία ως προς την υλοποίηση των στόχων.

Κύρια Συμπεράσματα

- Ο Ε.Ψ τροφοδοτείται με χρήσιμες πληροφορίες για το παιδί από την αρχή οι οποίες τον βοηθούν να προσεγγίσει την κάθε περίπτωση πιο αποτελεσματικά.
- Ο Ε.Ψ μπορεί να βάλει τα επαγγελματικά του όρια και δίδεται το μήνυμα ότι κάποια περιστατικά μπορούν να τα διαχειριστούν από μόνοι τους οι δάσκαλοι

Κύρια Συμπεράσματα

- Στην Μέση Εκπαίδευση την ευθύνη της Νέας Διαδικασίας επωμίζεται κατά κύριο λόγο ο Καθηγητής ΣΕΑ- λιγότερη η εμπλοκή του Υ.Τ ή των άλλων καθηγητών
- Στις περιπτώσεις όπου υπάρχει καλή συνεργασία ΣΕΑ, Ε.Ψ και άλλων καθηγητών η εφαρμογή της Νέας Διαδικασίας κυλά ομαλά
- Ο ρόλος του Ε.Ψ. είναι καταλυτικός ιδιαίτερα στα δύσκολα περιστατικά.

Ευχαριστούμε για τη προσοχή σας

- Καλή Συνέχεια !!